

שבוע התפוצות

ללמידה מרחוק

צוותי חינוך יקרים,

נושא התפוצות מזמן הזדמנות חינוכית לעצור, להתבונן ולהעמיק בזהותנו כעם אחד. עם שמתקיים בארץ ישראל ובקהילות רבות ומגוונות ברחבי העולם.

גם כאשר המרחקים גדולים, תחושת השייכות, הערבות ההדדית והחיבור לשרשרת הדורות מחברים בין כולנו.

הפעילויות שלפניכם נועדו לקדם למידה חברתית-ערכית בלמידה מרחוק להפגיש את התלמידים באופן חווייתי, נגיש ומותאם גיל.

הפעילויות מדגישות כי הקשר בין ישראל לתפוצות אינו רעיון מופשט, אלא קשר חי ופועם - "כל ישראל ערבים זה לזה".

חשוב להתאים את התכנים לגיל הלומדים, להתפתחותם הרגשית והחברתית ולאפשר שיח רגיש, פתוח ומכיל.

בברכה,
אורית צאירי
ממונה על החינוך החברתי-ערכי
אגף חינוך יסודי בכיר

הערכה פותחה במחלקה לחינוך לחיים בחברה שבאגף בכיר לחינוך יסודי

פיתוח וכתיבה : אורית צאירי, מרי גרבי, אורטל ליבנה, איבי זך יצחקי,
בתאל גואטה ממן, אבישג צור ושלומציון שטרנברג

פירוט היחידות

כיתות א'-ב'

הסמל שלי

לדיון:

אילו סמלים יהודים אתם מכירים? התייחסו למגוון רחב של ביטויי זהות:

- **תרבות ושפה:** אותיות בעברית, ספר ילדים אהוב, שירים בעברית;
- **ערכים:** יונה עם עלה של זית (שלום), לב (ואהבת לרעך כמוך);
- **סמלי הלאום ופולקלור:** דגל ישראל, מאכלים (כמו: פלאפל);
- **סמלי המסורת** (כמו: חנוכייה, שבת).

עבודה אישית

כל תלמיד כותב או מצייר על הדף משהו שמסמל עבורו את הקשר לעם היהודי (מנהג, חפץ, מאכל אהוב, מילה בעברית, שיר, סיפור או סמלי חג).

עזרים

- מפת התפוצות - [קישור](#)
- יש לבקש מהתלמידים להצטייד בדף לכתיבה וכלי ציור

מליאה:

- שוחחו: באילו מקומות בעולם גרים לדעתכם יהודים?
- מקרינים את מפת התפוצות.
- מזהם במפה את מדינת ישראל.

מליאה

כל תלמיד מציג את התוצר שלו לחבריו במפגש המקוון.

דיון מסכם:

האם לדעתכם ילדים יהודים ברחבי העולם יכתבו דברים דומים או שונים? (למשל: האם הם יכתבו מילה בעברית או בשפה אחרת? האם המאכלים שלהם דומים לשלנו? מה מחבר בינינו גם אם הכוכבים שלנו קצת שונים?)

כיתות ג'-ד'

ערבות הדדית בתפוצות

עזרים נדרשים:

כרטיסיות מקרים (נספח 1)

הסבר במליאה:

תפוצות - יהודים שחיים מחוץ למדינת ישראל כולם שייכים לאותו עם, גם אם גרים במקומות שונים.

שיח על יהדות התפוצות:

- היכן לדעתכם יש יותר יהודים בארץ או בתפוצות?
- שערן כמה יהודים חיים בתפוצות.
- באילו מדינות בעולם חיים יהודים חוץ מישראל?
- האם יש לכם קרובי משפחה, חברים, מכרים יהודים שגרים במדינות אחרות? ספרו על כך.

ערבים זה לזה

כשם שבכיתה אנו דואגים זה לזה, גם בעם היהודי יש לנו הסכם לא כתוב שנקרא 'כל ישראל ערבים זה לזה'.
זה לא משנה אם יהודי חי בתל אביב, בפריז או בניו יורק - אנחנו משפחה אחת.

שיח על ערך הערבות באמצעות כרטיסיות מקרים.

למורה- לרשותך כרטיסיות מקרים ושאלות לדיון.
מומלץ להציג במליאת הכיתה מספר מקרים ולדון על הערכים והמסרים החברתיים באמצעות השאלות המוצעות.

כרטיסייה 2: "סופה בקהילה בברזיל"

המקרה:

בקהילה היהודית הקטנה בעיר פורטו אלגרה שבברזיל היה שיטפון חזק. המבנה שבו נפגשה תנועת הנוער היהודית נפגע קשות ולא ניתן להשתמש בו. בעקבות זאת, הילדים לא יכולים להיפגש לפעילויות, לשחק יחד או לחגוג חגים ומועדים כקהילה. הילדים מרגישים עצובים ומתגעגעים למפגשים המשותפים.

המשימה שלכם:

- חשבו אילו רעיונות יכולים לעזור לילדים להמשיך להיפגש גם בלי מסגרת קבועה?
- הציעו דרכים לחזק את הקשר והחברות בתקופה הזו.
- איך קהילות יהודיות אחרות בעולם יכולות לעזור להם ולתמוך בהם?

כרטיסייה 1: "דניאל מלונדון לבד בהפסקה"

המקרה:

דניאל הוא ילד יהודי החי בלונדון. הוא היחיד בבית הספר שלו שלא חוגג את חגי המקום (כמו חג המולד) אלא את חגי ישראל, ולפעמים מביא מאכלים מיוחדים שאחרים לא מכירים. לפעמים ילדים אחרים צוחקים עליו או שואלים שאלות מוזרות והוא מרגיש קצת לבד ושונה.

המשימה שלכם:

חשבו מה הייתם מציעים לדניאל לעשות?
מה החברה יכולה לעשות כדי לגרום לו להרגיש טוב יותר?

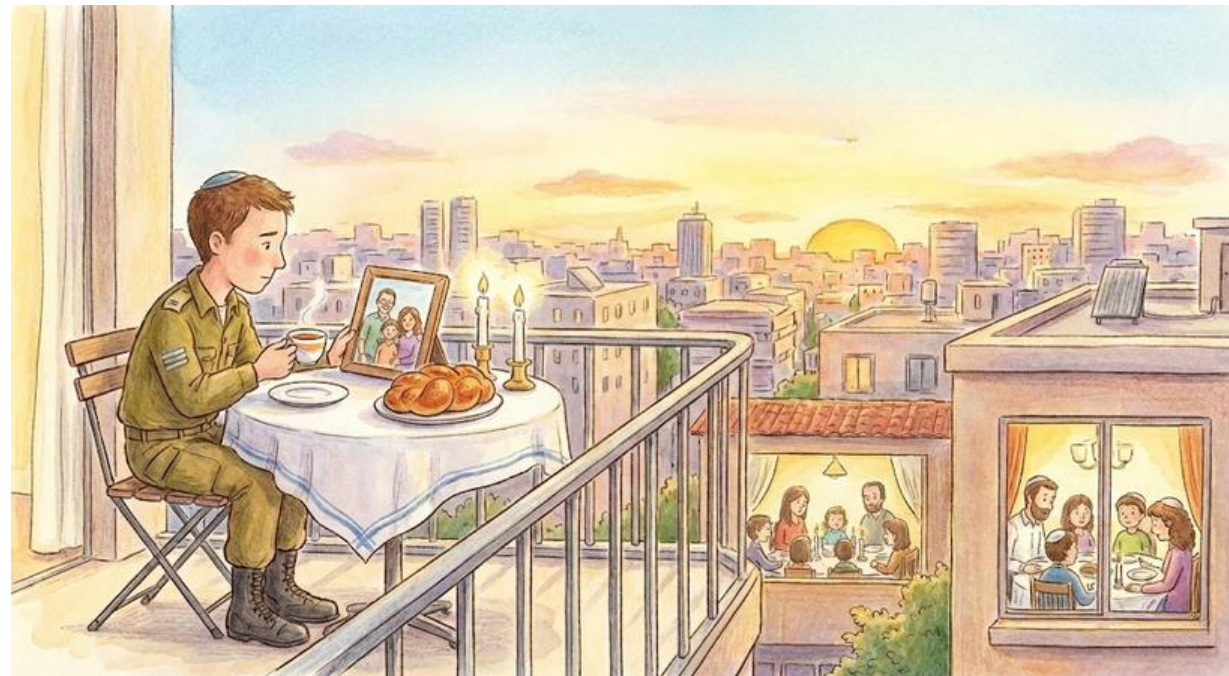
כרטיסייה 4: "ג'ייק החייל הבודד מניו יורק"

המקרה:

ג'ייק הגיע מניו יורק כדי להתנדב לצבא בישראל. המשפחה שלו רחוקה מאוד והוא מרגיש קצת בודד בסופי השבוע ובארוחות שישי.

המשימה שלכם:

חשבו כיצד ניתן לשלב את ג'ייק ולתת לו תחושת שייכות לקהילה היהודית.

כרטיסייה 3: "יוהאן, לואיז ואלכס יוצרים קשר בלי מילים"

המקרה:

בבית ספר יהודי בפרוץ יוהאן, לואיז ואלכס לומדים עברית, אבל קשה להם לדבר בה. בקיץ הקרוב הם אמורים להגיע לישראל ולפגוש ילדים מבית ספר ישראלי. הם מתרגשים, אבל גם קצת לחוצים – הם חוששים שלא יצליחו לתקשר בעברית. הם ישמחו לדעת יותר על החיים בישראל כדי להגיע מוכנים ובטוחים יותר.

המשימה שלכם:

- איך אפשר לעזור לילדים לתקשר גם אם העברית שלהם לא מושלמת?
- אילו מילים או משפטים בעברית כדאי ללמד אותם לפני הביקור?
- בחרו דרך יצירתית להציג להם את החיים בישראל (משחק/שיר/הצגה קצרה).

כרטיסייה 6:

"נועה מאוסטרליה מתגעגעת למשפחה"

המקרה:

נועה גרה בסידני, אוסטרליה. היא אוהבת את הים ואת החיות המיוחדות שיש רק שם, אבל לפעמים המרחק הזה קשה מאוד. הרגע שבו היא מרגישה לבד: הכי קשה לה עם הפרשי השעות. כשהיא חוזרת מבית הספר ורוצה לספר לבני הדודים שלה בישראל איך היה היום שלה, אצלם אמצע הלילה וכולם ישנים. כשהם חוגגים את חנוכה, אצלם שיא הקיץ והם מדליקים נרות בחוף הים, בזמן שכל שאר היהודים בעולם לובשים מעילים וסוודרים. לפעמים היא מרגישה שהיא חיה ב"זמן אחר", מנותקת ורחוקה מאוד מהדברים החשובים שקורים למשפחה שלה ולעם שלה. היא מרגישה קצת כמו אי בודד בתוך האוקיינוס הגדול.

המשימה שלכם:

הציעו לנועה דרכים לשמירה על הקשר עם בני משפחתה בישראל.

כרטיסייה 5:

"מאיה עברה לדרום אפריקה"

המקרה:

מאיה היא ילדה מישראל שעברה עם משפחתה לשליחות בדרום אפריקה למשך שנתיים. היא לא מדברת אנגלית טוב ומרגישה מאוד בודדה בבית הספר החדש. המרכז הקהילתי היהודי בעיר שמע על משפחה ישראלית חדשה שהגיעה.

המשימה שלכם:

- איך הקהילה היהודית המקומית יכולה לעזור למאיה להרגיש בבית?
- מה הייתם מציעים לה לעשות כדי להכיר חברים חדשים?

כיתות ה' - ו'

הסימן על המפה

עזרים:

לוח פאדלט להכנה מוקדמת (נספח 2)

מליאה

נקודות לדיון:

א. מהן תפוצות?

תפוצות יהודים שחיים מחוץ למדינת ישראל. כולם שייכים לאותו עם, גם אם גרים במקומות שונים.

ב. היכן לדעתכם יש יותר יהודים בארץ או בתפוצות?

ג. התבוננו במפת התפוצות:

https://www.gov.il/he/pages/map_world

• באילו מדינות בעולם חיים יהודים חוץ מישראל?

• איזו תפוצה היא הגדולה ביותר?

• היכן חיים הכי מעט יהודים?

• האם יש לכם קרובי משפחה, חברים, מכרים יהודים שגרים

במדינות אחרות? ספרו על כך.

פעילות "הסימן על המפה"

הקדמה:

אנחנו גם חלק מהעם היהודי, שחלקו חי במקומות רבים בעולם. היום ננסה לגלות איך אנחנו מחוברים ליהודים במקומות אחרים.

כל תלמיד בוחר שתי נקודות שמשמשת עבורו נקודת חיבור יהודית ומסמן אותן על המפה (הסבר בנספח 3).

דוגמאות לנקודת חיבור:

- מקום שבו חיים קרובי משפחה
- מדינה או עיר שביקרתי בה
- קהילה יהודית ששמעתי עליה
- מקום מיוחד כמו בית כנסת, מוזיאון, אתר זיכרון
- כל מקום שמעורר אצלי מחשבה או רגש שקשור ליהדות.

שאלת סיכום: כיצד נקודות החיבור שעל המפה עוזרות לנו להבין שאנחנו עם אחד, גם אם אנחנו חיים במקומות שונים?

שיתוף קצר במליאה

כל תלמיד משתף בנקודת חיבור אחת:
איזה מקום סימנתי? למה המקום הזה חשוב לי כנקודת חיבור יהודית?

סיכום במליאה

המפה נראית כמו אוסף של נקודות, אבל בעצם זו מפה של קשרים.

- באילו אזורים יש הרבה נקודות?
- איפה יש מעט או בכלל אין נקודות?
- מה זה יכול ללמד אותנו על פיזור העם היהודי בעולם?

דגשים לשיח:

- "אני יהודי" זו הזהות האישית שלי. היא קשורה למה שאני עושה בבית, למה שאני זוכר, למנהגים ולמסורת שלי.
- "אני חלק מהעם" זו תחושת שייכות. היא אומרת שאני מחובר ליהודים אחרים בעולם, גם אם לא פגשתי אותם. יש לנו עבר משותף, אחריות זה לזה ותחושת שותפות גורל.

נספח 2

לפני הפעילות יש להכין לוח שיתופי באמצעות ה-PADLET:

1. **יוצרים** לוח ריק חדש.
2. **בוחרים** את הסוג "מפה".
3. **מקטינים** את התצורה על מנת שתיחשף מפת העולם במלואה.
4. **יוצרים** קישור לשיתוף **ומפיצים** אותו.

לתלמידים:

הוספת נקודה על המפה:

1. **מתחברים** ללוח השיתופי.
2. **לוחצים** על סימן הפלוס (+).
3. **כותבים** שם של מקום או **מאתרים** את המקום בעזרת הסיכה.
4. **כותבים** מה הופך את המקום לנקודת חיבור יהודית עבורכם.
אפשר להוסיף תמונה, שיר, סיפור קצר או קישור.
בסיום מתקבלת מפת נקודות חיבור יהודיות של הכיתה, שמראה איך כל תלמיד מחובר בדרך אחרת לעם היהודי.